

RÉVÉSZ LÁSZLÓ-WOLF MÁRIA A SZERKESZTŐK ELŐSZAVA

A régészet az a szerencsés helyzetben lévő tudományág, melynek forrásai folyamatosan bővülnek. Az elmúlt évtizedek során végzett teljességre törekvő, a mai kor tudományos igényeinek megfelelően dokumentált ásatások eredményei valóságos információrobbanást idéztek elő a magyar honfoglalás és államalapítás korának kutatásában is. Természetes törekvés tehát, hogy a korszak kutatói időről-időre konferenciákon vitassák meg újabb eredményeiket, felülvizsgálják a korábbi hipotéziseket, s megosszák egymással új eredményeiket. E törekvések jegyében került sor 2007-ben arra a konferenciára, amelynek a Magyar Nemzeti Múzeum adott otthont.

A szervezők nem titkolt célja volt az is, hogy e rendezvénnyel tisztelegjenek a 65. születésnapját ünneplő Kovács László munkássága előtt.

Kovács László a hazai régészettudomány sokoldalú, innovatív egyénisége. Érdeklődése már egészen korán olyan, akkoriban úttörő témák felé vezetete, mint a tárgytörténet és a temető feldolgozás, ennek révén vált a régész szakma elismert képviselőjévé. Kovács László a történelemtudomány doktora – MTA doktora tudományos fokozattal rendelkezik, hat monográfiája és közel 300 tudományos közleménye jelent meg. A 10-12. századi régészet nemzetközileg is elismert, kiemelkedő egyénisége. Pályáját a Magyar Nemzeti Múzeumban kezdte, 1970-től az MTA Régészeti Intézetének munkatársa, 1991-től 2008. szeptemberében történt nyugállományba vonulásáig az MTA Régészeti Intézetének igazgatóhelyettese volt. 2009-ben a Szegedi Tudományegyetem tudományos munkássága elismeréseként egyetemi magántanári címet adományozott neki.

Szinte kizárólag a magyar köznép 10-12. századi temetőiben végzett ásatásokat, többek között Dabason, Nagyhalászon, Nagytarcsán, Szabolcson, Tímárban, Tiszalúcon, és Magyarhomorogdon, ahol befejezte Dienes István 1961–1971 között végzett temetőfeltárását. A saját ásatásainak és egyéb leletek feldolgozásán kívül, kezdetben fegyvertörténeti témákkal, s ezekkel kapcsolatban a korszak viseletével és a kalandozások had- és fegyvertörténeti kérdéseivel foglalkozott. Társszerzője volt egy topográfiai kötetnek, enciklopédia és lexikon címszavakat írt, majd a korszak keltezési kérdéseinek vizsgálatát cikkekkkel és monográfiákkal igyekezett elősegíteni. A szokványos recenziókon túlmenően

kritikai tevékenységet is végzett, valamint bibliográfiai összeállítást is készített. Egyedüli, ill. társszerkesztőként adta közre a Honfoglalásról sok szemmel című tanulmánykötet-sorozatot és társ-sorozatszerkesztője a Magyarország honfoglalás- és kora Árpád-kori sírleletei című korpuszszorozatnak. Egy pénzzel kapcsolatos felvetés kapcsán angolra fordított monográfiát írt a kauricsiga-amulettek régészeti leleteiről a felső paleolitikum és a 18. század időbeli, ill. Észak-Afrika és Skandinávia, Anglia és Japán térségi határai között, amely a BAR International Series-ben jelent meg.

Sokoldalú érdeklődését jelzi, hogy több vitacikk mellett megszerkesztette a Nem Petőfi! című tanulmánykötetet, s elkészült az összefoglaló monográfiája a hírheft barguzini 7. sírban feltárt, s tévesen Petőfi Sándorénak azonosított csontváz kutatásának háttéréről és történetéről. Újabban Gyóni Géza krasznójarszki sírja meglétének kérdésével is foglalkozott. 1992 októbere óta vesz részt a II. és III. Exhumálási Bizottság egyik régész tagjaként különböző színhelyű személyazonosító ásatásokon: az Újköztemető 299. és a 301. parcellájában, a márianosztrai és a váci rabtemetőben, valamint a nyergesújfalui és a recski temetőben, továbbá a kőszegi tömegsírok azonosításában, s eközben mintegy 250 sírbontás munkatársa volt.

Nyugállományba vonulása csak formálisnak tekinthető. Jelenleg a saját ásatásán teljesen feltárt, 252 síros tiszalúc-sarkadpusztai 11. századi és az ugyancsak teljesen feltárt, 540 síros 10–12. századi magyarhomorogkőnyadombi magyar köznepi temetők feldolgozását végzi.

Munkásságát Kuzsinszky-éremmel (1994), Akadémiai Díjjal (1997) és Schönvisner Díjjal (2008) ismerték el.

Aligha vitatható, hogy Kovács László iskolateremtő tevékenységével teljes mértékben rászolgált egy ünnepi kötetre. A konferencia szervezőinek szándéka szerint az elhangzott előadások tanulmánykötetbe szerkesztve az Opuscula Hungarica monográfiásorozatban kerültek volna kiadásra az ünnepelt 65. születésnapjának tiszteletére. E szándékuk azonban, minden igyekezetük ellenére, meghiúsult. A kötet kiadásának anyagi fedezetét biztosítani hivatott pályázatokat sorozatosan elutasították. Nem a szerkesztők feladata, hogy a pályázatok bírálóinak döntését megítéljék. Ezek önmagukért beszélnek, tükröt tartva napjaink tudománypolitikája és döntési eljárás módjára. Így történt, hogy e kiadványt az ünnepelt

nem 65. születésnapjára, hanem 71. születésnapja után veheti csak kézbe. Megjelentetésére pedig a tetszhalott állapotban lévő Opuscula Hungarica sorozat helyett, a Szegedi Tudományegyetem Régészeti Tanszékének új monográfiásorozata vállalkozott.

A kötet csak részben tartalmazza az eredetileg elhangzott előadásokat. A szerzők egy része – teljes mértékben méltányolható módon – nem tudta kivárni a nyomdába kerülés távoli jövőbe csúszó, bizonytalan időpontját, s máshova helyezte el írását. Többnyire azonban szerencsés módon más, a legújabb kutatási eredményeiket tükröző dolgozattal helyettesítették azokat,

a megmaradtakat pedig átdolgozták és aktualizálták alkotóik. Köszönet valamennyiük türelméért! Rendhagyó módon ezúttal maga az ünnepelt is átengedte közlésre két monumentális, s előre kijelenthetjük: kutatástörténeti fordulópontot jelentő dolgozatát. Cselekedete jelkép értékű, Kovács Lászlóra oly jellemző eljárás: munkával ünnepelni! E munka hosszan érlelődött gyümölcsét nyújtjuk most át a Tisztelt Olvasónak.

Szeged, 2013. október 6.

Révész László–Wolf Mária